

“İş Güvencesizliği”ni Arttıracak Düzenlemelere Son Verilmeli!

Ali Ekber ÇAKAR
MMO Yönetim Kurulu Sekreteri

15 Ağustos 2009 tarih ve 27320 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren “İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimleri İle Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimleri Hakkında Yönetmelik”, en fazla iş kazası ve meslek hastalığının yaşandığı 50'nin altında işçi çalıştıran iş yerlerini iş sağlığı ve güvenliği denetimlerinin dışında tutarak bu alanlarda çalışan işçilerin ölüm fermanını hazırlamaktadır.

Söz konusu Yönetmeliğe göre bir mühendislik sahası olan iş güvenliği alanında meslek lisesi ve yüksek okul düzeyinde eğitim görmüş tekniker ve teknisyenler iş güvenliği uzmanı olabilirken, iş yerlerinde uzun yıllar çalışmış olan mühendislerin bilgi birikimi yok sayılmakta, alanın mühendislik bilgisi gerektirdiği

gerçeğine aykırı davranılarak büyük bir hukuksuzluğa imza atılmaktadır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 82. maddesine dayanılarak 2004 yılında “İş Güvenliği ile Görevli Mühendis veya Teknik Elemanların Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” 20 Ocak 2004 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulmuştur. Söz konusu Yönetmelik ile “iş güvenliği uzmanı” kavramı getirilmiş, iş güvenliği uzmanı; “bakanlık tarafından sertifikalandırılmış, iş güvenliği ile görevli mühendis veya teknik eleman” olarak tanımlanmıştır.

Bunun ardından TMMOB, Yönetmelikte belirtilen çeşitli konular nedeniyle yürütmenin durdurulması ve iptal istemiyle Danıştay'a dava açmıştır. Danıştay 10. Daire'de görülen 2004/6075 esas No ve 2006/2159 karar No'lu dava, Danıştay'ın Yönetmeliğin 4. maddesindeki “iş güvenliği uzmanı” tanımının ve 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 ve 16. maddelerinin iptaline karar vermesiyle sonuçlanmıştır. Yönetmeliğin hayati maddelerinin iptal edilmesi üzerine Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı daha önce de birkaç kez uygulamasını ötelediği Yönetmeliğin uygulamasını ortadan kaldırmıştır.

Ancak AKP iktidarının yargı kararlarına karşı gösterdiği tavır, bu Yönetmeliğin iptali karşısında da sürdürülmüş ve 2008 yılında çıkartılan

“5763 sayılı İş Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” ile Danıştay'ın iptal kararının dayandığı gerekçeler ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır.

İktidarın bu konuda içinde olduğu kafa karışıklığı, çapraşık adımları beraber atmaya çalışması hususunda kendisini göstermektedir. Bu bağlamda arka arkaya atılan adımlara göz atmakta fayda vardır. Önce “İş Sağlığı Güvenliği Kanunu Tasarısı” ortaya sürülmüş, ardından iş sağlığı güvenliği tüzüğü Danıştay'a gönderilmiştir. Sonrasında, konuyla ilgili bu adımlar atılmamış gibi, “İşyeri Sağlık Güvenlik Birimleri'ne İlişkin Yönetmelik” 15 Ağustos 2009 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Ancak, iş sağlığı güvenliği alanında temel düzenlemelerin başlıcası, iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin temel yaklaşımları barındırması gereken ve Bakanlıkça hukuka uygun düzenlenmediği için Danıştay tarafından iptal edilmiş olan

kalan gözetim ve denetim faaliyetlerine gereken önem verilebilir.

Yeni Yönetmelikte, eğitim verme yetkisi yalnızca Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek örgütleri ile sınırlı kalmamakta, 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun yetkilendirdiği kuruluşlara da iş güvenliği mühendisi yetiştirme yetkisi verilmektedir. Bu durum, iş sağlığı ve güvenliği alanının piyasalaştırılmak istendiğinin açık bir kanıtıdır.

Eski yönetmelikte ilgili bakanlıkta görev yapmamış olanlara sertifika verilmesi mümkün olmasına rağmen, bu kişilere şu an sadece C sınıfı sertifika verilebilecektir. Yeni Yönetmelik ile iş müfettişleri ve genel müdürlükte görev yapmış olan iş güvenlik uzmanlarına tanınan eğitime katılmaksızın sertifika alma hakkının sektörde iş güvenliği uzmanı olarak çalışmakta olan mühendislere tanınmadığı görülmektedir.

Yeni Yönetmelik, ilgili bakanlıkta sadece 3 yıl müfettişlik yapmış olmayı iş yerlerinde “iş güvenliği uzmanı” olmak için yeterli görürken, iş yerlerinde bundan önce uzun yıllar çalışmış olan mühendislerin bilgi birikimini yok saymakta, bu kişilerin 220 saatlik bir eğitimden sonra “az tehlikeli” iş yerlerinden başlayarak hizmet vermeye

başlamalarını ve en erken 7 yıl sonra bir iş müfettişinin bilgi seviyesine ulaşacaklarını öngörmektedir. İş kazalarının ve meslek hastalıklarının önüne geçilebilmesi için bu alanda görev yapacak mühendislerin bilgi birikimi ve tecrübelerine ilişkin bir ölçüt konulması gereklidir. Ancak Odamızca Resmi Gazete'de yayımlatılan yönetmelikler çerçevesinde eğitime tabi tutulmuş ve belgelendirilmiş üyelerimizin bilgi birikimlerinin ve almış oldukları yetki belgelerinin yok sayılması kabul edilemez bir durumdur.

Yönetmelik, bir uzmanın birden fazla iş yerinde danışmanlık hizmeti vermesini öngörmektedir. Oysa yaşanan iş kazaları ve meslek hastalıkları, iş yerlerinde tam zamanlı bir iş güvenliği uzmanı ihtiyacını zorunlu kılmaktadır. Bununla birlikte iş güvenliği uzmanının ücretini işverenden alması, bağımsız davranması konusunda engel oluşturacaktır. Bu konuda, ücretinin işverenlerden kesilecek primlerle karşılanacağı bir mekanizmanın oluşturulması gerekmektedir.

İş sağlığı ve güvenliği konusunda TMMOB ve Odamızın görüş ve uyarıları dikkate alınmalı, “iş güvensizliği”ni daha da arttıracak düzenlemelere bir an önce son verilmelidir.

İşçilerin ve çalışanların ancak iş sağlığı ve güvenliği sürecinin içine doğrudan katılımının sağlanması ile güvenli ve sağlıklı bir iş yeri ortamının yaratılmasının mümkün olduğu unutulmamalıdır.

“İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimleri İle Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimleri Hakkında Yönetmelik” hükümlerinin iptali için gerekli hukuksal girişimin tarafımızca yapılacağını kamuoyunun bilgisine sunarız. ■